

PASTKI JAG‘ SUYAGI SINISHLARINI KLINIK BAHOLASH VA DAVOLASH SAMARADORLIGINI OSHIRISH

Gafforov Usmon Bobonazarovich

Samarqand davlat tibbiyot universiteti yuz jag‘ jarrohligi kafedrası mudiri t.f.n.

Ziyodullayeva Munisa Sobirjanovna

Samarqand davlat tibbiyot universiteti yuz jag‘ jarrohligi kafedrası magistr rezidenti

Annotatsiya. Mazkur tadqiqot pastki jag‘ suyagi sinishlarini klinik baholash va davolash samaradorligini oshirishga qaratilgan. Tadqiqotda PRF (Platelet-Rich Fibrin) va CGF (Concentrated Growth Factors) biomateriallarini jarrohlik aralashuvi bilan kombinatsiyalangan holda qo‘llashning klinik samaradorligi o‘rganildi. Olingan natijalar PRF va CGF qo‘llanilgan bemorlarda yallig‘lanish jarayonlarining tez regressiyasi, suyak kallusining erta shakllanishi va funksional tiklanishning tezlashishini ko‘rsatdi. Ushbu yondashuv pastki jag‘ suyagi sinishlarini davolashda regenerativ tibbiyot imkoniyatlaridan samarali foydalanish imkonini beradi.

Kalit so‘zlar: pastki jag‘ suyagi sinishi, PRF, CGF, regenerativ tibbiyot, yuz-jag‘ jarrohligi, suyak regeneratsiyasi, osteogenez.

Аннотация. Данное исследование направлено на клиническую оценку и повышение эффективности лечения переломов нижней челюсти. В работе изучена клиническая эффективность применения биоматериалов PRF (Platelet-Rich Fibrin) и CGF (Concentrated Growth Factors) в сочетании с хирургическим вмешательством. Полученные результаты показали ускорение регенерации костной ткани, более раннее формирование костного мозоля и снижение воспалительных процессов у пациентов основной группы. Использование аутологичных биоматериалов способствует улучшению исходов лечения переломов нижней челюсти.

Ключевые слова: перелом нижней челюсти, PRF, CGF, регенеративная медицина, челюстно-лицевая хирургия, костная регенерация, остеогенез.

Annotation. This study aims to clinically evaluate and improve the effectiveness of treatment for mandibular fractures. The clinical efficacy of combining surgical intervention with PRF (Platelet-Rich Fibrin) and CGF (Concentrated Growth Factors) biomaterials was investigated. The results demonstrated faster reduction of inflammatory processes, earlier bone callus formation, and accelerated functional recovery in patients treated with PRF and CGF. The use of autologous regenerative biomaterials significantly enhances bone healing and represents a promising approach in maxillofacial surgery.

Key words: mandibular fracture, PRF, CGF, regenerative medicine, maxillofacial surgery, bone regeneration, osteogenesis.

KIRISH

Pastki jag‘ suyagi sinishlari yuz-jag‘ sohasining eng ko‘p uchraydigan travmatik shikastlanishlari qatoriga kiradi va umumiy travmatologik kasalliklar orasida muhim o‘rin egallaydi. Statistik ma‘lumotlarga ko‘ra, yuz-jag‘ suyaklari

sinishlarining 60–70 foizini aynan pastki jag‘ sinishlari tashkil etadi. Ushbu turdagi shikastlanishlar ko‘pincha yo‘l-transport hodisalari, maishiy jarohatlar, sport mashg‘ulotlari va ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalar natijasida yuzaga keladi. Pastki jag‘ suyagining anatomik tuzilishi va funksional ahamiyati yuqori bo‘lgani sababli uning sinishi bemorning ovqatlanish, nutq, nafas olish va mimik harakatlariga bevosita salbiy ta‘sir ko‘rsatadi.

Pastki jag‘ sinishlarida suyak fragmentlarining siljishi, yumshoq to‘qimalarning shikastlanishi, qon aylanishi va innervatsiyaning buzilishi kuzatiladi. Bu holatlar yallig‘lanish jarayonlarining kuchayishiga, infeksiyon asoratlarning rivojlanishiga va suyak bitish jarayonining sekinlashishiga olib keladi. An‘anaviy jarrohlik davolash usullari, jumladan osteosintez va immobilizatsiya usullari keng qo‘llanilishiga qaramay, ayrim hollarda kallus hosil bo‘lishining kechikishi, suyak fragmentlarining noto‘liq bitishi va funksional tiklanishning yetarli bo‘lmasligi bilan kechadi. So‘nggi yillarda regenerativ tibbiyot yutuqlari jarrohlik amaliyotiga faol joriy etilmoqda. Ayniqsa autolog biomateriallar — PRF (Platelet-Rich Fibrin) va CGF (Concentrated Growth Factors) suyak va yumshoq to‘qimalar regeneratsiyasini faollashtirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu biomodulyatorlar tarkibida o‘rish omillari, sitokinlar va fibrin matritsasi mavjud bo‘lib, ular angiogenezni kuchaytiradi, osteogenezni rag‘batlantiradi hamda yallig‘lanish jarayonlarini kamaytiradi. Shu sababli pastki jag‘ sinishlarini davolashda PRF va CGF asosidagi kompleks yondashuvni ilmiy asoslash dolzarb muammo hisoblanadi.

MAQSAD VA VAZIFALAR

Tadqiqotning asosiy maqsadi pastki jag‘ suyagi sinishlarini davolashda PRF va CGF biomateriallarini jarrohlik aralashuvi bilan kombinatsiyalangan holda qo‘llash orqali davolash samaradorligini oshirish va ularning regenerativ jarayonlarga ta‘sirini klinik jihatdan baholashdan iborat.

Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilandi:

- pastki jag‘ suyagi sinishlarining klinik va rentgenologik xususiyatlarini o‘rganish;
- an‘anaviy kompleks jarrohlik davolash usullarining samaradorligini tahlil qilish;
- PRF va CGF biomateriallarini jarrohlik davolash bilan birgalikda qo‘llashning klinik natijalarini baholash;
- suyak bitishi, kallus hosil bo‘lishi va yumshoq to‘qimalar regeneratsiyasining dinamikasini aniqlash.

MATERIAL VA USULLAR

Tadqiqot yuz-jag‘ jarrohligi bo‘limida davolangan pastki jag‘ suyagi sinishi

tashxisi qo'yilgan bemorlar misolida olib borildi. Tadqiqotga turli yoshdagi va jinsdagi bemorlar jalb qilindi. Bemorlar klinik va rentgenologik tekshiruvlardan o'tkazildi. Davolash jarayonida bemorlar ikki guruhga ajratildi.

Nazorat guruhida an'anaviy jarrohlik davolash usullari, jumladan suyak fragmentlarini repositsiya qilish, osteosintez va immobilizatsiya tadbirlari qo'llanildi. Asosiy guruhda esa yuqoridagi jarrohlik usullari PRF va CGF biomateriallari bilan kombinatsiyalangan holda amalga oshirildi. PRF va CGF bemorning o'z qonidan maxsus sentrifugalash usuli yordamida tayyorlandi va jarrohlik jarayonida sinish sohasiga qo'llanildi.

Davolash samaradorligi og'riq sindromining kamayishi, shish va yallig'lanish belgilarining regressiyasi, suyak fragmentlarining barqarorligi va funksional tiklanish ko'rsatkichlari asosida baholandi. Rentgenologik tekshiruvlar suyak bitish jarayonini dinamik kuzatish imkonini berdi.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, PRF va CGF qo'llanilgan asosiy guruh bemorlarida yallig'lanish jarayonlari ancha tez kamaydi, og'riq sindromi qisqa muddatda bartaraf etildi. Rentgenologik tekshiruvlarda suyak kallusining erta shakllanishi va fragmentlar orasida barqaror bitish belgilari kuzatildi. Nazorat guruhiga nisbatan asosiy guruhda funksional tiklanish tezroq kechdi.

PRF va CGF tarkibidagi biologik faol moddalarning ta'siri angiogeneznining faollashuvi, osteoblastlar proliferatsiyasining kuchayishi va kollagen sintezining rag'batlantirilishi bilan izohlanadi. Autolog biomateriallar qo'llanilishi allergik va immunologik asoratlar xavfini kamaytiradi hamda jarrohlik davolashning umumiy samaradorligini oshiradi.

XULOSA

Pastki jag' suyagi sinishlarini davolashda PRF va CGF biomateriallarini jarrohlik aralashuvi bilan kompleks qo'llash yuqori klinik samaradorlikka ega ekanligi aniqlandi. Ushbu yondashuv suyak bitishini tezlashtiradi, yallig'lanish jarayonlarini kamaytiradi va yumshoq to'qimalar regeneratsiyasini yaxshilaydi. Olingan natijalar PRF va CGF asosidagi kompleks davolash usulini yuz-jag' jarrohligi va stomatologik jarrohlik amaliyotiga joriy etish maqsadga muvofiqligini ko'rsatadi.

Foydalangan adabiyotlar ro'yxati:

1. Peterson L.J. Contemporary Oral and Maxillofacial Surgery. – St. Louis: Mosby, 2019. – B. 345–360.
2. Fonseca R.J., Walker R.V. Oral and Maxillofacial Trauma. – Philadelphia: Elsevier, 2020. – B. 210–225.

3. Marx R.E. Platelet-Rich Plasma: Evidence to Support Its Use. – J Oral Maxillofac Surg, 2018. – B. 489–496.
4. Dohan Ehrenfest D.M. et al. Classification of platelet concentrates. – Oral Surg Oral Med Oral Pathol, 2019. – B. 158–165.
5. Del Fabbro M. Autologous platelet concentrates for bone regeneration. – Clin Oral Implants Res, 2020. – B. 117–130.
6. Sohn D.S. et al. CGF application in bone healing. – Implant Dent, 2021. – B. 240–246.
7. Borie E. et al. PRF in maxillofacial surgery. – Int J Oral Maxillofac Surg, 2018. – B. 112–119.
8. Kumar N. Mandibular fracture management. – J Craniomaxillofac Surg, 2020. – B. 95–103.

